

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№8
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 224 sahifa,
1-avgust, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirli

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori modeli: tizimli boshqaruv yondashuvi asosida shakllanishi.....	14
Abdullayeva Nafisa Shavkatovna, Maraimova Muxtabar Pulatovna	
O'smirlardagi nevroz holatining psixologik xususiyatlari.....	20
Abduraximov Doniyor Abdusaid o'g'li	
Ta'lim siyosati va o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi: xalqaro tajriba va o'zbekistonda amaliyot taqqoslamasi.....	25
Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning hozirgi holati va o'ziga xosligi	30
Beknazarova Muxlisa O'tkir qizi	
Ta'lim sifatini oshirishda "Barkamol avlod" bolalar maktablarining zarurati va ahamiyati	33
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	
Bolalarda nutq kamchiliklari: etiologiya, rivojlanish dinamikasi va erta aralashuv	39
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kitobxonlikka o'rgatish usullari	44
Maydonova Saboxat Sadulloyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kitobxonlik vositasida badiiy adabiyot namunalari qiziqishni shakllantirishning o'ziga xos jihatlari.....	48
Mingbayeva Barno Ubaydullayevna	
Pedagogical Characteristics in Enhancing Speaking Skills of Esp Learners in English Language Classes Through Digital Technologies	52
Pardayeva Zulaykho Yusubjonovna	
Nutq buzishlarida uchraydigan idrok jarayonining o'ziga xos xususiyatlari	55
Ruziyeva Guzal Shuxrat qizi	
"Biologik savodxonlik" tushunchasi zamonaviy ta'lim paradigmasi kontekstida	59
Umaraliyeva Mamura Tashxodjayevna	
O'qituvchi faoliyatida kasbiy madaniyatning o'rni	65
Umarova Feruzabonu Bobir qizi	
Gamifikatsiyalangan jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining 11–12 yoshli o'quvchilarda emotsional barqarorlikka amaliy ta'siri.....	68
Tojiyev Baxriddin Baxtiyorovich	
O'quvchi yoshlarni milliy qadriyatlar va an'analarga hurmat ruhida tarbiyalashning nazariy asoslari	72
Isokov Ravshanbek Ulug'bek o'g'li	
Media va axborot savodxonligi 21-asr pedagoglarning asosiy kompetensiyasi sifatida.....	76
Boypolvonov Barot Djonqobulovich	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining leksik kompetensiyasini takomillashtirishning lingvistik va lingvometodik talqini.....	81
Ismoilova Zarnigor Raximjon qizi	
O'quvchi yoshlarni milliy qadriyatlar va an'analarga hurmat ruhida tarbiyalashning nazariy asoslari	86
Isokov Ravshanbek Ulug'bek o'g'li	
Pedagogik faoliyatda stress namoyon bo'lishiga ijtimoiy omillarning ta'siri	90
Jumanova Ug'loy Sodiqjonovna	
Oliy ta'lim muassasalarida nomutaxassislik yo'nalishlarida ingliz tilini o'qitishni takomillashtirish.....	96
Koshayeva Sansabila Kamiljanovna	
Ijtimoiy-ekologik madaniyatni rivojlantirishda xalqaro tajribalar va ta'lim jarayonining o'rni.....	100
Mamajonova Fotimaxon O'ktamovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ kompetentligini rivojlantirishning ahamiyati	105
Murodova Madina Karim qizi	
Elektrotexnika va elektronika fanini o'qitishning zamonaviy metodlari	108
Ortiqov Mironshoh Sodiqovich	

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini takomillashtirishda Blended learning texnologiyasini O'zbekiston oliy ta'lim tizimiga tatbiq etish.....	110
Pakirdinova Sharofat Abdumutaljonovna	
O'zbekistonda ta'lim sohasi bo'yicha strategik dasturlarni ishlab chiqish istiqbollari.....	115
Quronboyeva Mavluda Bahodirovna	
Xalqaro baholash dasturlari va neyropedagogika	120
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
6-sinf o'quvchilarida matn bilan ishlash ko'nikmasini shakllantirish metodikasi	123
Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi	
Talabalarda pedagogik qobiliyatlarni shakllantirishda pedagogik texnologiyalarning ahamiyati	128
Yusupov Ulug'bek Kadirovich	
Adabiy ta'lim jarayonida o'quvchi ma'naviy kamolotini ta'minlashda motivatsiya uyg'otish texnologiyalarini takomillashtirish	132
F. Zaynabuddinov	
Развитие поликультурной компетентности студентов в образовательной среде вуза	135
Киреева Эльвина Фларитовна	
Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik xususiyatlar	140
Sanayev Gayrat Shermuxamedovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalar muloqot madaniyatini tarbiyalashning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish	144
Boybo'riyeva Saodat O'ralovna	
Kattalar ta'limi texnologiyasi: muammolar, yondashuvlar va rivojlanish yo'nalishlari	148
Davletova A.	
Yangi O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirishning huquqiy asoslari	152
G'aniyeva Gulrux Tavakkaljon qizi	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-axloqiy sifatlarini rivojlantirish	156
Madmarova Gulchexra Qodirovna	
O'lkashunoslik materiallarining oliy ta'lim jarayonida tarbiyaviy salohiyatini ochib berish	160
Mamajonov Mo'minjon	
Muhandislik grafikasi darslarida o'quv faoliyatining shaxsga yo'naltirilgan innovatsion modeli	165
Mamasidikova Gulnora Muhammad qizi	
Sun'iy intellektga asoslangan ta'limiy resurslarning pedagogik imkoniyatlari.....	169
Muhiddinov Muhiddin Nuriddin o'g'li	
Ijod maktablari o'quvchilarining badiiy-ijodiy kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati.....	173
Nurmatova Shohistaxon Muhammadjonovna	
Voleybolchi qizlarni tayyorlashning differensial vositalaridan foydalanish zarurligini, ularning o'yin amplusini hisobga olgan holda aniqlash usullari	178
Odilova Feruzaxon Valijon qizi	
PIRLS baholash tizimini qo'llash vositasida mustaqil o'qishga o'rgatishda IMEN texnologiyalaridan foydalanish.....	184
Olimjonova O'g'ilxon Abdurasul qizi	
Yoshlar o'rtasida internet qaramligi va ijtimoiy izolyatsiya zamonaviy Maugli sindromining klinik ko'rinishlari	188
Polvanov Rasulbek Baxtiyarovich	
Boshlang'ich maktabda o'zbek tili darslarida differensial ta'limdan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari	192
Rasulova Nozigul Abdivahid qizi	
Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini takomillashtirish	196
Sharfova Nilufar Ilhom qizi	
Xalqaro baholash dasturlari asosida ta'lim samaradorligini oshirishning pedagogik shart-sharoitlari (PIRLS misolida).....	200
Tuxtasinova Munira Ibragimovna	
Fransuz tili darslarida tabiatshunoslik atamalarini boshlang'ich sinflarda shakllantirish va o'rgatishning o'ziga xos xususiyatlari.....	204
Umarova Madinabonu Bahodir qizi	

O'smir psixologik salomatligini barqarorlashtirishda art-terapiyadan foydalanishning imkoniyatlari	208
Yusupxodjayeva Umida Baxodir qizi	
Nofillologlarni (filolog bo'lmaganlarni) kasbiy aloqa madaniyatiga o'rgatish maqsadida zamonaviy ingliz tilining lingvometodik tahlili.....	214
Zarina Itolmasova	
Forsayt va qaror qabul qilishni bog'lovchi kognitiv komponentlar.....	219
Hasanova Sumanbar Hamroqulovna	

INNOVATSION TA'LIM TEKNOLOGIYALARI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI MA'NAVIY-AXLOQIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH

Madmarova Gulchexra Qodirovna

Jalaquduq tumani 16-umumta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada innovatsion ta'lim texnologiyalari muhitini samarali shakllantirish omillari yoritilgan. Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy-axloqiy sifatlarini rivojlantirish, zamonaviy ta'limning mohiyatini ochib berish, pedagogik faoliyatni keng qamrovli yoritish, bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy mahoratni shakllantirish va darsga ijodiy yondashish, o'qitishning yangi shakl va usullarini qo'llash, o'quv jarayoni va maktab o'quvchilarining sifatini boshqarishning axborot-tahliliy ta'minoti, shuningdek, ta'lim sifatini boshqarishning axborot-tahliliy metodologiyasi kabi innovatsion yondashuvlar orqali har bir bolaning individual, sinf va parallel ravishda rivojlanishi ta'minlanishi ilmiy asosda yoritilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion ta'lim, interaktiv metodlar, AKT, intellektual rivojlanish, didaktik texnologiya, faol pozitsiya, qaror daraxti, aqliy hujum, psixologik stress, axborot-tahliliy metodologiya.

Abstract: This article explores the factors for effectively shaping an environment of innovative educational technologies. It scientifically substantiates the development of moral and ethical qualities in future teachers based on innovative approaches, reveals the essence of modern education, provides a comprehensive overview of pedagogical activities, emphasizes the formation of professional skills and creative approaches to teaching, the application of new forms and methods, the information-analytical support for managing the quality of the learning process and school education, as well as the methodology of information-analytical management of education quality that ensures individual, class-based, and parallel development of each student.

Key words: innovative education, interactive methods, ICT, intellectual development, didactic technology, active position, decision tree, brainstorming, psychological stress, information-analytical methodology.

Аннотация: В статье рассмотрены факторы эффективного формирования среды инновационных образовательных технологий. Научно обосновано развитие духовно-нравственных качеств будущих учителей на основе инновационных подходов, раскрытие сущности современного образования, всестороннее освещение педагогической деятельности, формирование профессионального мастерства и творческого подхода к обучению, использование новых форм и методов преподавания, информационно-аналитическое обеспечение управления качеством учебного процесса и школьного образования, а также методология информационно-аналитического управления качеством образования, обеспечивающая индивидуальное, классное и параллельное развитие каждого ученика.

Ключевые слова: инновационное образование, интерактивные методы, ИКТ, интеллектуальное развитие, дидактическая технология, активная позиция, дерево решений, мозговой штурм, психологический стресс, информационно-аналитическая методология.

KIRISH

Innovatsiya so'zi "yangilik" degan ma'noni bildiradi. Lotin tilida XVII asr o'rtalarida paydo bo'lgan bu atama ma'lum bir sohaga yangi yo'nalishning kirib borishi va bu orqali shu sohada bir qator o'zgarishlarning yuzaga kelishini anglatadi. Shuni anglatadiki, innovatsiya, bir tomondan, faqat uni amalga oshirish jarayoni emas, balki uni muayyan ijtimoiy amaliyotga aylantirish faoliyatidir. Innovatsion faoliyat o'zining to'liq rivojlanishida o'zaro bog'liq bo'lgan ish turlarini o'z ichiga oladi va ularning umumiyliigi real innovatsiyalarning paydo bo'lishini ta'minlaydi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llashga bo'lgan qiziqish kundan-kunga kuchayib bormoqda. Buning sabablaridan biri shundaki, an'anaviy ta'limda o'quvchi-talabalar faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni bilimlarni mustaqil ravishda izlab topish, o'rganish, tahlil qilish, hatto xulosalar chiqarishga

ham o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxsning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan birga boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik funksiyasini ham bajaradi.

Innovatsion texnologiyalarning o'rni va roli beqiyosdir. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahoratga oid bilim, tajriba va interaktiv metodlar o'quvchi-talabalarning bilimli, yetuk malakaga ega bo'lishlarini ta'minlaydi. "Innovatsiya" ingliz tilida "yangilik kiritish" degan ma'noni anglatadi. "Texnologiya" esa yunoncha "texnos" – san'at, mahorat va "logos" – fan so'zlaridan kelib chiqqan bo'lib, "innovatsion texnologiya" – ta'lim-tarbiya shakllari, metodlari va usullariga yangicha yondashuvni anglatadi.

Innovatsion texnologiyalar – bu pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va talaba faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda asosan interaktiv metodlardan to'liq foydalaniladi. Interaktiv metodlar – bu jamoa bo'lib fikrlashdir. Ya'ni, pedagogik ta'sir ko'rsatish usullari bo'lib, ta'lim mazmunining tarkibiy qismi hisoblanadi. Bu metodlarning o'ziga xosligi shundaki, ular faqat pedagog va o'quvchi-talabalarning birgalikdagi faoliyati orqali amalga oshiriladi. Bunday pedagogik hamkorlik jarayoni o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularga quyidagilar kiradi:

1. O'quvchi-talabanning dars davomida befarq bo'lmasligi, mustaqil fikrlashi, ijodiy izlanishga majbur bo'lishi;
2. O'quvchi-talabalarda o'quv jarayoniga nisbatan doimiy qiziqishni shakllantirishi;
3. Har bir masalaga mustaqil va ijodiy yondashuv orqali bilimga bo'lgan qiziqishni kuchaytirishi;
4. Pedagog va o'quvchi-talabanning har doim hamkorlikda faoliyat yuritishi.

Pedagogik texnologiyalar masalalari va muammolarini o'rganayotgan o'qituvchilar, ilmiy tadqiqotchilar va amaliyotchilarning fikricha, pedagogik texnologiya faqat axborot texnologiyalari bilan bog'liq bo'lib, o'qitish jarayonida zarur bo'lgan TSO, kompyuter, masofaviy ta'lim yoki turli texnik vositalardan foydalanishni anglatadi. Bizning fikrimizcha, pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi – bu o'qituvchi va o'quvchi-talabanning belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishidir. Ya'ni, o'qitish jarayonida maqsadga muvofiq natijaga erishishda qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olsa, har ikki tomon ijobiy natijaga erishadi. O'quv jarayonida o'quvchi-talabalar mustaqil fikrlay olsalar, izlansalar, tahlil qilsalar, xulosa chiqarishsa, baholay olsalar, o'qituvchi esa bu faoliyatlar uchun sharoit yaratib bera olsa – aynan shu holat o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi.

Har bir dars, mavzu, o'quv predmeti o'ziga xos texnologiyaga ega. Ya'ni, o'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya bu yakka tartibdagi jarayon bo'lib, u o'quvchi-talabanning ehtiyojidan kelib chiqqan holda, oldindan loyihalashtirilgan va kafolatlangan natijaga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatdir. Bugungi kunda "innovatsion ta'lim" – bu o'z-o'zini rivojlantirishga qodir, barcha ishtirokchilarining har tomonlama rivojlanishiga imkon beradigan, rivojlanishga yo'naltirilgan ta'limdir.

Talabalarga yetkaziladigan zamonaviy ta'lim mazmuni zamonaviy bilim amaliyotiga mos keladigan kompetensiyalarni shakllantirishni nazarda tutadi. Bu esa multimedia o'quv materiallari asosida, zamonaviy aloqa vositalari yordamida yetkazilishi zarur. O'qitishning zamonaviy usullari – bu faqat materialni passiv qabul qilish emas, balki o'quvchilarning o'zaro aloqasi, o'quv jarayoniga faol jalb qilinishi orqali shakllanadigan vakolatlarni rivojlantirishdir.

Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik kiritishdir. Ularni samarali qo'llash uchun o'qituvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi zarur:

1. AKT bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalar;
2. YaPT (yangi pedagogik texnologiyalar) bo'yicha xorijiy tajribalardan xabardorlik;
3. Ta'lim jarayonida didaktik o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish mahorati;
4. Ilg'or pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish qobiliyati;
5. Bilimlarni ko'nikma va malakaga aylantirish texnologiyasini egallagan bo'lishi;
6. Harakatli o'yinlardan samarali foydalanish;
7. Darsni internet tarmog'iga bog'lab o'ta olish imkoniyati;
8. Doimiy o'z ustida ishlash va har sohadagi yangiliklardan xabardor bo'lib borish.

O'qituvchi darsni innovatsion texnologiyalarga asoslab tashkil etar ekan, kompyuter, proyektor, elektron doska kabi texnik vositalardan foydalanishi mumkin. O'qituvchining faoliyatida innovatsiyalar qancha ko'p bo'lsa, ta'lim mazmuni shuncha boy bo'ladi. Ta'limda innovatsion texnologiyalar va interfaol metodlarga oid tasavvurlar hali barqaror va to'liq shakllanmagan. Har bir o'qituvchi ta'limga shaxsiy yondashuv orqali yangilik

kiritishi mumkin. Innovatsion texnologiyalar ko'pincha o'qituvchining o'z faoliyatidan qoniqmasligidan kelib chiqadi.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning bosh mezonini – o'sib kelayotgan avlodni yuksak ma'naviyatli, intellektual salohiyati yuqori, har tomonlama yetuk shaxs sifatida tarbiyalashdir. Bu esa mamlakatimiz kelajagini yuksaltiradigan, o'zbek xalqining sha'nini dunyoga tanitadigan, intellektual va ma'naviy barqaror, malakali yosh kadrlarni yetishtirishni taqozo etadi. Kadrlar tayyorlash bo'yicha davlat siyosati uzluksiz ta'lim tizimi orqali shaxsning har tomonlama kamol topishini ko'zda tutadi. Shaxs uzluksiz ta'limda ham, kadrlar tayyorlashda ham ta'lim xizmatlarining iste'molchisi va ishlab chiqaruvchisi sifatida namoyon bo'ladi.

Demak, iste'molchi va ishlab chiqaruvchi bo'lgan yosh avlodning ertangi kunini belgilab beruvchi bilim va ko'nikmalari, o'z navbatida, malakali pedagog-o'qituvchilar tomonidan olib boriladigan qiziqarli dars mashg'ulotlari orqali shakllanadi. Oliy ta'lim sifati intellektual bilimlar bilan boyitilib, ijtimoiy-gumanitar fanlar asosida mustahkamlanishi zarur. Qiziqarli dars mashg'ulotlari bo'lajak pedagog yoshlarda fanga va kasbga bo'lgan qiziqishni uyg'otadi, ular darslarga faol qatnashadi, tajriba va salohiyatini oshiradi. Bu esa ularning kelajagiga qo'yilgan muhim qadamdir.

O'sib kelayotgan yosh avlodga bugungi kunda qanday e'tibor qaratilayotgan bo'lsa, mamlakatimizda ilmiy yuksalish ham shuncha jadal sur'atda kechmoqda. Buni esa fan-texnika rivojida va barcha sohalarida ko'rib turibmiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik texnologiyalar sohasida olib borilgan tadqiqotlar bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda innovatsion metodlarning ahamiyatini chuqur yoritadi. Azizxo'jaeva N.N. pedagogik texnologiya va pedagogik mahoratning o'zaro bog'liqligini izohlab, amaliyotda qo'llaniladigan texnologik yondashuvlarning asosiy tamoyillarini asoslab bergan. Madyarova S.A. hamkor mualliflar bilan birgalikda zamonaviy o'qituvchining texnologik savodxonligini oshirishda interfaol metodlardan foydalanish samaradorligini tahlil qilgan.

Sayidahmedov N. va Ochilov M. o'z asarlarida innovatsion ta'limning konseptual asoslariga e'tibor qaratib, o'quv jarayonida yangicha yondashuvlarning zaruriyatini asoslaydi. Ayniqsa, Tolipov U. va Usmonboyeva M. tomonidan taklif etilgan pedagogik texnologiya modeli nazariy va amaliy jihatdan asoslangan bo'lib, innovatsion metodlarning strukturasini aniq ko'rsatib bergan. Farberman B.L. esa ilg'or pedagogik texnologiyalarning o'qituvchi faoliyatidagi o'rnini keng yoritib, zamonaviy darslarning samaradorligini oshirishdagi omillarni izohlaydi.

Shuningdek, Dadamirzayev G. tomonidan tuzilgan izohli qo'llanma, Ibragimova G.N.ning talabalarda kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan ishlari va Panfilova A.P.ning faol o'rganishga yo'naltirilgan texnologik modellari amaliyotga yaqinligi bilan ajralib turadi. Ularning yondashuvlari hozirgi ta'lim jarayonida interfaollik, axborot texnologiyalari va ijtimoiy faollikni uyg'unlashtirishda muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar asosan amaliy kuzatuv, mavjud pedagogik tajribalarni tahlil qilish hamda tegishli adabiyotlarni o'rganish orqali yig'ildi. O'rganilgan holatlar zamonaviy innovatsion texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri, bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirishdagi ahamiyati bilan bog'liq bo'ldi. Olingan ma'lumotlar kontent-tahlil usuli asosida tahlil qilindi hamda sifatli tahlil tamoyillariga tayanilgan holda ilmiy xulosa chiqarildi. Bu yondashuv orqali mavzuning nazariy va amaliy asoslari o'zaro bog'langan tarzda aniqlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish bo'lajak o'qituvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va axloqiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya vositalari va ilg'or didaktik yondashuvlar orqali ta'lim jarayonining samaradorligi ortadi. Kuzatuvlar asosida aniqlanishicha, innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning faolligi va darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, o'qituvchining tarbiyaviy vazifalarini yanada samarali amalga oshirishga imkon yaratmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, yanada ilg'or va ma'nan barqaror yosh avlodimizning ertangi kuni yuksak ma'naviyatini salmoqli darajada boyituvchi pedagog-o'qituvchilarning bilim, ko'nikma va salohiyatlari yanada zamonga xos va mos holda ijtimoiy-gumanitar fanlar uyg'unligida olib borilishi maqsadga muvofiqdir. Shuningdek,

bu borada birgalikdagi harakat yoshlarimizning barkamol inson bo'lib voyaga yetishi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Mustaqil davlatda ta'lim tizimini shakllantirish va rivojlantirish, millatning taqdiri va istiqbolini ta'minlash kabi jiddiy muammolarni hal qilishning ilmiy asoslari va amaliy yo'llarini yaratishda buyuk ajdodlarimizning ibratli ishlari va ta'limotlarini hayotimizga tadbqiq etish taqozo etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: TDPU, 2006 y.
2. Madyarova S.A. va boshq. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: Iqtisod-Moliya, 2009, 240 b.
3. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – T.: "Moliya" nashriyoti, 2003 y. – 171 b.
4. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: "Nasaf", 2000 y. – 80 b.
5. Tolipov U., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. – T.: "Fan", 2005.
6. Farberman B.L. Ilg'or pedagogik texnologiyalar. – T.: 2001.
7. Dadamirzayev G'. Pedagogik texnologiyalar bo'yicha izohli tayanch so'z va iboralar. Metodik qo'llanma. – Namangan: NamMPI, 2008 yil, 30 bet.
8. www.ziynet.uz
9. Ibragimova G.N. Interfaol o'qitish metodlari va texnologiyalari: talabalarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish. Monografiya. – T.: "Fan va texnologiyalar", 2016. – 77 b.
10. Mochalova N.M. Maktabning metodik ishini tashkil etishning innovatsion yondashuvlari. O'quv qo'llanma. – Ufa, 2002. – 86 bet.
11. Panfilova A.P. Innovatsion pedagogik texnologiyalar: faol o'rganish. Oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik. – M.: Akademiya, 2009.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.